

İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİK BECERİ DÜZEYLERİ İLE ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARININ İNCELENMESİ¹

Ceren Nilgün ÇETİN

MEB, Ankara.

Abide GÜNGÖR AYTAZ

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara.

İlk Kayıt Tarihi: 03.03.2011

Yayına Kabul Tarihi: 18.01.2012

Özet

Bu araştırmada, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin empatik beceri düzeyleri ile algıladıkları anne-baba tutumlarının ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 417 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Çocuklar İçin Empati Ölçeği ve Ana-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada t-Testi, Kruskal-Wallis H Testi, Mann-Whitney U Testi ve Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Araştırmada, kız öğrencilerin empatik beceri düzeylerinin, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Empatik beceri düzeyi ile anne-baba tutumları arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: *empatik beceri, ana baba tutumu*

STUDY ON THE EMPATHIC SKILL LEVELS OF ELEMENTARY SCHOOL FOURTH GRADE STUDENTS AND THE PARENTAL ATTITUDES PERCEIVED BY THEM

Abstract

In this research, relation between the empathic skill levels of elementary school fourth grade students and the parental attitudes perceived by them is studied. Sampling of the research consists of 417 students. Personal Information Form, Empathy Scale for Children and Parental Attitude Scale were used in the research. The t-Test, Kruskal-Wallis H Test, Mann-Whitney U Test and Pearson Correlation Coefficient were used in the research. Empathic skill levels of girl students were found to be higher compared to boy students in the research. A significant and negative relation was found between the empathic skill level and the parental attitude.

Keywords: *empathic skill, parents attitude*

1. Bu çalışma, ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırlanmış olduğu, İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Empatik Beceri Düzeylerinin Ana Baba Tutumları ve Özsaygı İle İlişkisi başlıklı tezin bir bölümünden oluşturulmuştur.

1. Giriş

Kişilerin empatik beceri düzeyleri, iletişim sürecinin kalitesinde çok önemli bir yer tutar. Kişinin karşısındaki bireyin duygu ve düşüncelerini anlamasına yardımcı olan empatik beceri, genel iletişim becerisinin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Empati, kişinin kendisini karşıdaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir (1). Empatik beceriden yoksun bireylerin girdikleri iletişimlerde birbirlerini yanlış anlamaları ve incitmeleri söz konusudur. Aynı durum çocuklar için de geçerlidir. Empatik becerisi düşük olan çocuğun, arkadaşlarını, ailesini ve öğretmenlerini anlamada güçlüklerle karşılaşması olasıdır; bu da onun çevresi tarafından dışlanmasına neden olabilir (2). İlköğretim öğrencilerine kazandırılacak becerilerin büyük bölümünü iletişim becerileri oluşturmaktadır (3).

Çocukluk çağında yaşanan birçok ruhsal ve davranışsal sorun, empatik yaklaşım ile erkenden tanınabilir ve sağaltımları kolaylaşabilir. Çünkü çocuklar yaşadıkları sıkıntıları genellikle davranışları ve tutumları ile ifade edebilirler (4), çocuklarının davranış ve tutumlarına empati ile yaklaşan anne-babalar çocuklarının sıkıntılarını daha çabuk algılayabilirler.

Kohut, çocuğun yetiştirilmesi sırasında annenin empatik becerilerinin önemi üzerinde durmakta ve annenin tepkilerindeki empati eksikliğinin, bebeğin ihtiyaçlarının karşılanmasına etki edeceğini belirtmektedir. Çocukların empatik becerilerinin gelişiminde, anne-babanın empatik olup olmamasının da büyük ölçüde etkisi vardır. Empatik becerisi düşük olan ailelerin, çocuklarının da empatik beceri düzeylerinin düşük olduğu belirtilmiştir (5).

Yapılan araştırmalarda, anne-babanın çocuk yetiştirme tarzıyla, çocuğun empatisi arasında güçlü ilişkiler olduğu, baskıcı disiplin uygulanan çocukların empati düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir (6). Çocuğun davranışını düzeltmek amacıyla korkutmak ya da fiziksel ceza vermek de empatinin gelişimini olumsuz etkilemektedir (7). Ayrıca ailenin kullandığı disiplin tekniği de çocukta empatinin gelişimini etkileyen bir faktördür.

Çocukların empatik becerilerinin desteklenmesi, sağlıklı iletişim kurabilen ve kendini doğru ifade edebilen bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayacaktır. Bu araştırmada, çocukluk çağı olarak bilinen ilköğretim evresindeki dördüncü sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Bu evredeki çocukların, gelişim sürecinde anne-babaları ile olan ilişkilerinin sonuçları, hiç şüphesiz kişiliklerini etkilemektedir. Araştırmada, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin empatik beceri düzeyleri ve anne-baba tutumları üzerinde cinsiyetin, doğum sırasının, anne-baba öğrenim durumunun, ailenin algılanan gelir düzeyinin etkisi ile empatik beceri ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 öğretim yılında Türkiye'deki resmi ilköğretim okuluna devam eden ilköğretim 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ankara ilindeki üç resmi ilköğretim okulundan araştırma kapsamına alınan, ilköğretim 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2006-2007 öğretim yılında, Ankara ilindeki resmi ilköğretim okulları arasından örneklem olarak alınan okullar, rastlantısal yolla belirlenmiştir. Araştırma 197 kız, 220 erkek olmak üzere toplam 417 öğrenci ile yürütülmüştür.

Ölçek uygulamalarından sonra yapılan inceleme sonucunda, 31 öğrencinin bazı ölçeklerde eksik işaretleme yaptığı görülmüştür. Demografik tabloda (Bkz. Tablo 1), kişisel bilgi formunu ve tüm ölçekleri, eksiksiz ve tam olarak işaretleyen toplam 386 öğrencinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
CİNSİYET		
Kız	176	45,3
Erkek	210	54,7
DOĞUM SIRASI		
İlk Çocuk	168	44,0
2. Çocuk	129	33,5
3. Çocuk	65	16,5
4. Çocuk ve sonrası	24	6,0
ANNENİN ÖĞRENİM DURUMU		
Okur Yazar Değil	21	5,5
Okur Yazar	36	9,4
İlkokul Mezunu	102	26,4
Ortaokul Mezunu	52	13,3
Lise Mezunu	98	25,3
Yüksekokul veya Üniv. Mez.	77	20,1
BABANIN ÖĞRENİM DURUMU		
Okur Yazar Değil	11	2,8
Okur Yazar	32	8,2
İlkokul Mezunu	53	13,7
Ortaokul Mezunu	59	15,0
Lise Mezunu	119	30,8
Yüksekokul veya Üniv. Mez.	112	29,5

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	%
ALGILADIKLARI GELİR DÜZEYİ		
ALT Gelir Düzeyi	20	39,6
ORTA Gelir Düzeyi	301	32,9
ÜST Gelir Düzeyi	65	27,5
TOPLAM	N=386	100,0

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri görülmektedir. Ölçeklerin Puan Ortalamaları ve Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları ile Standart Sapma ve t Testi Sonuçlarının gösterildiği diğer tablolarda bazı verilerin (değerler) toplamı, tablodan tabloya farklılıklar göstermektedir. Bu durum, “kayıp (missing) veri-değer” ile açıklanmaktadır (8). Kayıp değerlerle mücadelede “veri nesnelere elenmesi, kayıp değerlerin tahmin edilmesi, analizler sırasında kayıp değerlerin es geçilmesi ve bütün olası değerlerle yer değiştirilmesi” seçeneklerinden birine başvurulur (9). Veri Silme Tekniği’ne göre, eğer bir kayıt herhangi bir analizde kullanılan herhangi bir değişken için kayıp veri içeriyorsa, tüm kayıt analizden çıkarılır. Diğer bir deyişle tüm kayıtları olan yanıtlayıcı analizde yer alır ve diğerleri analiz dışı bırakılır (10).

2.2 Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Çocuklar İçin Empati Ölçeği ve Ana-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

2.2.1 Çocuklar İçin Empati Ölçeği

Ölçek, Bryant tarafından 1982’de geliştirilmiştir (11). Türkçe’ye uyarlaması Yılmaz tarafından yapılan Çocuklar İçin Empati Ölçeği, Mehrabian ve Epstein’in 1972’de geliştirdikleri Yetişkinler İçin Empati Ölçeği’nden adapte edilmiştir. Bryant’ın adapte ettiği ölçek, Türkiye’de ilk defa Yılmaz tarafından kullanılmıştır (2). Ölçekteki maddeler belirli bir cevap anahtarına göre değerlendirilmektedir. Doğru işaretlenen her maddeye 1 puan verilmekte ve ölçekten en yüksek 20, en düşük 0 puan alınabilmektedir. Buna göre yüksek puan, yüksek empatiyi ifade etmektedir.

2.2.2 Ana-Baba Tutum Ölçeği

Polat (12) tarafından geliştirilen Ana-Baba Tutum Ölçeği’nin hazırlanmasında Kuzgun (13) ve Bilal’in geliştirdiği Ana-Baba Tutum Ölçekleri’nden yararlanılmıştır. Bu ölçeklerin bazı maddeleri aynen alınmış, bazıları ise yeniden düzenlenmiştir. Başka kaynaklar da incelenerek yeni maddeler eklenmiştir (14).

Ana-Baba Tutum Ölçeği, anne ve babaların çocuklarına yönelik otoriter ve demokratik tutumlarını ölçmektedir. Ölçek çocuk ve gençlere yöneliktir. Zaman sınırlaması olmayan ölçek, soru formu ve yanıt kağıdından (anne ve babalar için ayrı ayrı) oluşmaktadır. Toplam 26 madde olan ölçeğin 13 maddesi demokratik, 13 maddesi ise otoriter tutumu ifade etmektedir. Otoriter tutumu ifade eden seçeneklere 1 puan veril-

mekte, demokratik tutumu ifade eden seçeneklere ise 0 puan verilmektedir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği, anne ya da babanın otoriter olarak algılandığını göstermektedir (14).

2.3 İşlem

Alınan resmi izinlerle birlikte, araştırmanın yapılacağı okullara gidilmiştir. Ölçeklerin yönergeleri öğrencilere açıklanmış ve gerekli durumlarda bireysel açıklamalar da yapılmıştır. Veri toplama araçlarını her öğrenci kendisi doldurmuştur.

Cinsiyete göre empati puanlarının ve anne-baba tutum puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem için t testi kullanılmıştır. Doğum sırası, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, algılanan gelir düzeyine göre empati puanlarının ve anne-baba tutum puanlarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizinin (ANOVA) parametrik olmayan karşılığı Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır. Bu test ikiden fazla sıra ortalamasını karşılaştırmayı sağlayan bir tekniktir. Anlamli çıkan Kruskal-Wallis H Testlerinde ise, farkın kaynağını belirlemek üzere Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Empati Puanları ile Anne-Baba Tutum Puanları arasındaki korelasyonların hesaplanmasında ise parametrik bir korelasyon türü olan Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın sonuçları, tabloları ile birlikte aşağıda verilmiştir:

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Empatik Beceri Düzeyi Puanlarının Ortalama Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Kız	176	13.50	2.76	397.951	4.62	0.00 *
Erkek	219	12.10	3.31			
Toplam	N=395					

* $P < .01$

Tablo 2’de görüldüğü gibi cinsiyete göre empati puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için t testi sonuçları incelendiğinde, kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [$t(397.951) = 4.62; P < 0.01$]. Tabloya göre grupların ortalamaları incelendiğinde; kız öğrencilerin empati puanları ortalaması (=13.50), erkek öğrencilerin empati puanları ortalamasından (= 12.10) daha yüksektir.

Tablo 3. Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre Empatik Beceri Düzeyi Puanlarının Ortalamaları ve Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Doğum Sırası	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P
İlk Çocuk	173	205.12	3	1.07	0.79
2. Çocuk	134	193.73			
3. Çocuk	63	198.44			
4. Çocuk ve sonrası	27	187.28			
Toplam	N=397				

Tablo 3'te görüldüğü gibi doğum sırasına göre empatik beceri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskal-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, doğum sırası ile empatik beceri düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($P>0.05$). Buna göre empatik beceri düzeyleri, öğrencilerin doğum sıralarına bağlı olarak değişmemektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Annelerinin ve Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Empatik Beceri Düzeyi Puanlarının Ortalamaları ve Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Annenin Öğrenim Durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark (Mann-Whitney U Testi)
Okur-yazar değil	21	164.57	5	20.20	0.00*	1-6, 2-6, 3-4, 3-6, 5-6
Okur-yazar	39	185.45				
İlkokul Mezunu	104	170.57				
Ortaokul Mezunu	52	212.77				
Lise Mezunu	101	200.77				
Yüksekokul veya Üniv. Mez.	80	240.42				
Toplam	N=397					
Babanın Öğrenim Durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark (Mann-Whitney U Testi)
Okur-yazar değil	11	166.23	5	7.94	0.16	
Okur-yazar	33	197.29				
İlkokul Mezunu	56	185.01				
Ortaokul Mezunu	60	173.07				
Lise Mezunu	119	197.70				
Yüksekokul veya Üniv. Mez.	114	217.64				
Toplam	N=393					

* $P<.01$

Tablo 4'te görüldüğü gibi annelerin öğrenim durumlarına göre empatik beceri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskal-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, annelerin öğrenim durumlarına göre empatik beceri düzeyi puanları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P < 0.01$). Tablodaki verilere göre, empati puanı en düşük olan grup, anneleri okur-yazar olmayan (164.57) öğrencilerdir. Empati puanı en yüksek olan grup ise anneleri yüksekokul ya da üniversite mezunu olan (240.42) öğrencilerdir.

Tablo 4'e göre gibi babaların öğrenim durumlarına göre empatik beceri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskal-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, babaların öğrenim durumlarına göre empatik beceri puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($P > 0.05$).

Tablo 5. Öğrencilerin Algıladıkları Gelire Düzeylerine Göre Empatik Beceri Düzeyi Puanlarının Ortalamaları ve Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Algıladıkları Gelir Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark (Mann-Whitney U Testi)
Alt	20	129.65	2	10.33	0.00*	1-2, 1-3
Orta	310	208.52				
Üst	70	185.21				
Toplam	N=400					

* $P < 0.01$

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencilerin algıladıkları gelir düzeyine göre empatik beceri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskal-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, algılanan gelir düzeyine göre empatik beceri puanları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P < 0.01$). Tabloya göre alt gelir düzeyi ve orta gelir düzeyi ; alt gelir düzeyi ve üst gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P < 0.01$). Buna göre kendilerini alt gelir düzeyinde algılayan öğrencilerin empatik beceri düzeyi puanları, kendilerini orta gelir düzeyi ve üst gelir düzeyinde algılayan öğrencilere göre daha düşüktür. Tablodaki verilere göre, empatik beceri puanı en düşük olan grup, kendilerini alt gelir düzeyinde algılayan (129.65) öğrencilerdir. Empatik beceri puanı en yüksek olan grup ise kendilerini orta gelir düzeyinde algılayan (208.52) öğrencilerdir.

Tablo 6. Öğrencilerin Empatik Beceri Düzeyi Puanları ile Anne-Baba Tutum Puanları Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları

Puanlar	Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanları				
	Otoriter Anne	Demokratik Anne	Otoriter Baba	Demokratik Baba	
Empati	r	-0.20	-0.15	-0.20	-0.23
	p	0.00 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *

* $P < .01$

Tablo 6’da yer alan, öğrencilerin empatik beceri düzeyi puanı ile anne-baba tutum ölçeği puanlarının arasındaki ilişkiler incelendiğinde, tüm ilişkilerin negatif (-0.20, -0.15, -0.20, -0.23), düşük düzeyde ($r < 0.30$) ve anlamlı olduğu ($P < 0.01$) görülmektedir. Tabloya göre; tüm boyutlarda negatif ilişki vardır. Empatik beceri-otoriter anne ve empatik beceri-otoriter baba arasında aynı düzeyde ($r = -0.20$) ilişki varken empatik beceri-demokratik anne arasında ($r = -0.15$) düzeyinde ve empatik beceri-demokratik baba arasında ($r = -0.23$) düzeyinde ilişki vardır. Tüm bu ilişkiler ($r < 0.30$) olduğu için düşük düzeyde ilişki olduğunu göstermektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin empatik beceri düzeyi ile cinsiyetleri arasındaki sonuçlar incelendiğinde, kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P < 0.01$). Kız öğrencilerin empatik beceri düzeyi ortalamaları, erkek öğrencilerin empatik beceri düzeyi ortalamalarından daha yüksektir (Bkz. Tablo 2). Bu durum kızların empatik becerilerinin, erkeklerin empatik becerilerinden daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyet ve empatik beceriler arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalarda, kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır (15,16,17,18,19,20,21,22). Kızların empatik becerileri, erkeklere göre daha yüksektir (15,16,17,18,20,23). Erkek çocukların empatisinin, sosyallığe yönelik davranışın kuvvetli bir işaretçisi olduğu, kızların empatisinin de arkadaşları ile sosyallığe yönelik davranışlarla ilişkili olduğu görülmüştür (19). Bazı araştırmalarda ise empatik beceri düzeylerinde, kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılıklar bulunmadığı görülmektedir. (24,25,26,27,28,29,30,31). Davis’e göre, kızların erkeklerden daha yüksek empatiye sahip olduğu görülse bile bu durum istatistiksel anlamda çok fazla üstünlük sağlayacak şekilde değildir (23). Dünyaya geldiği andan itibaren çocuğa yönelik yetiştirme tutumlarını belirleyen en önemli etmenlerden biri de cinsiyettir. Cinsiyetler arasında, empatik beceri düzeyinde ortaya çıkan farkların, çocukların cinsiyetlerine göre yetiştirilme tarzlarındaki farklılıkla ilgili olabileceği söylenebilir. Kız çocukları, erkeklere göre daha uyumlu ve daha anlayışlı olma konusunda çevre tarafından yönlendirilmektedir. Bu ise kızların empati kurmasını kolaylaştırıcı nedenler arasında sayılabilir. Erkek çocukların empatik eğilimlerinin düşük olması ise yine yetiştirilme tarzı nedeniyle erkeklerin duygularını rahat ifade edememesiyle açıklanabilir.

nabilir (22). Erkek çocuklara duygularını göstermenin “erkeklığe yakışmaz” olduğu öğretilirken, kız çocuklara ise duygularını açıklamaları konusunda ebeveynleri tarafından cesaret verilmektedir (32,33). Kız çocukları ve erkek çocuklarının yetiştirilme tarzları, cinsiyetlerine göre toplumdan topluma da farklılık göstermektedir. Yetiştirme tutumları, kültürün ve toplumun değerlerine uygun olarak cinsiyetler arasında fark gösterir (34). Çocuk yetiştirme uygulamaları, ilişkili değerler ve beklentiler kültürden kültüre de farklılaşır (35).

Araştırma bulgularında doğum sırasına göre empati puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskall-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, doğum sırası ile empati arasında anlamlı farklılık olmadığı ($P>0.05$) görülmektedir (Bkz. Tablo 3). Buna göre empatik beceri düzeyleri, öğrencilerin doğum sıralarına bağlı olarak değişmemektedir. Yapılan bazı araştırmalarda doğum sırasının, empatik beceri puanları üzerinde istatistiksel olarak önemli bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur (26,29). Bazı araştırmalara göre ise son çocuk olarak doğan ergenlerin, anne-babası ve akranları ile daha başarılı ilişkiler kurduğu ve sorunlarının üstesinden daha rahat geldikleri ifade edilmektedir (36).

Araştırmanın bulgularına göre annenin öğrenim durumuna göre empati puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için Kruskall-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, annenin öğrenim durumlarına göre empati puanları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<0.01$) (Bkz. Tablo 4). Bir başka ifadeyle, öğrencilerin empati puanları, annelerinin öğrenim durumlarına bağlı olarak değişmektedir. Annenin eğitim düzeyi çocuğun kişilik gelişimi üzerinde etkiye sahiptir ve anne-babanın eğitim düzeyi, çocuklarına karşı tutumlarının belirlenmesinde de etkili olmaktadır. İlkokul mezunu olan anne-babalar ile yüksekokul mezunu ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumları farklılık göstermektedir. Anne-babaların eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuklarına karşı daha demokratik davrandıkları görülmektedir (10,37,38). Demokratik tutuma bağlı olarak da çocukların empatik becerilerinin olumlu yönde şekilleneceği beklenir. Yapılan bazı araştırmalarda ise anne-baba öğrenim durumu ve empatik beceri düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır (26,28,29).

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin algıladıkları gelir düzeyine göre empatik beceri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem için yapılan Kruskall-Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde, algılanan gelir düzeyine göre empati puanları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<0.01$) (Bkz. Tablo 5). Araştırma sonucunda, empatik beceri düzeyleri en düşük olan grup, kendilerini alt gelir düzeyinde gören öğrenciler (129.65); Empatik beceri düzeyleri en yüksek olan grubun ise kendilerini orta gelir düzeyinde gören öğrenciler (208.52) olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 5). Yapılan bazı araştırmalarda da gelir düzeyi ile empatik beceri arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur (22,39). Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olanların, düşük olanlara göre; gelirleri yeterli bulunanların, bulunmayanlara göre empatik becerileri daha yüksek bulunmuştur (39). Sosyo ekonomik durumun yetersiz olması, ailenin temel ihtiyaçlarının karşılanmamasına, aile bireylerinin yaşamdan do-

yum alamamalarına neden olabilmektedir. Bu da aile içi ilişkilere gerginlik, sinirlilik, sebatsızlık, tedirginlik şeklinde yansımaktadır (37,38). Liebert'e göre alt sosyo ekonomik düzeydeki anne-babalar, çocuklarını daha sıkı bir eğitim altında tutmakta, eğitimde daha çok cezaya, özellikle de fiziksel cezaya başvurmakta ve çocukları ile daha az sözel etkileşimde bulunmaktadır (40). Alt sosyo ekonomik düzeyden, orta ve üst sosyo ekonomik düzeye doğru çıktıkça anne-babaların davranışlarında daha fazla olumlu sosyal davranışlar görülebilmektedir (10). Bu araştırmalara dayanarak çocuklarına daha çok ceza, özellikle de fiziksel ceza uygulayan alt sosyo ekonomik düzeydeki ebeveynlerin tutumlarına bağlı olarak çocuklarındaki empatik beceri gelişiminin istendik düzeyde olamayabileceği beklenir. Araştırmanın bulgularını desteklemeyen bazı araştırmalar da mevcuttur. Yapılan bazı araştırmalarda empatik beceri ile gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıklar görülmemiştir (22,27,28,29,30,31).

Araştırma bulgularına göre empati puanı ile anne-baba tutum ölçeği puanlarının arasındaki ilişkiler incelendiğinde, tüm ilişkilerin negatif, düşük düzeyde ($r < 0.30$), ancak anlamlı olduğu ($P < 0.01$) görülmektedir (Bkz. Tablo 6). Buna göre tüm boyutlarda negatif ilişki vardır. Empati-otoriter anne ve empati-otoriter baba arasında aynı düzeyde ($r = -0.20$) ilişki varken empati-demokratik anne arasında ($r = -0.15$) düzeyinde ve empati-demokratik baba arasında ($r = -0.23$) düzeyinde ilişki vardır (Bkz. Tablo 6). Yapılan bazı araştırmalarda, anne-babanın çocuk yetiştirme tarzıyla, çocuğun empatisi arasında güçlü ilişkiler olduğu bulunmuştur (6,7,15,39,41,42). Krevans ve Gibbs'in yaptıkları araştırmada, baskıcı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının empati düzeyleri düşük bulunmuştur (41). Hoffman ise belirli bir kapasiteyle dünyaya gelen çocukların uygun şekilde yetiştirilmesi sonucunda, çocukta empatik becerinin gelişeceğini öne sürmüştür (15). Ayrıca otoriter olmayan annelerin çocuklarının, duygusal ve bilişsel empati seviyelerinin, ceza verici annelerden daha yüksek olduğu görülmüştür (7). Anne-babanın çocukla ilişkilerinde en önemli psikolojik öge empatidir. Annelik empatisi içgüdüsel sezgileri de içerir ve annenin, çocuğunun ne yapmak istediğini anlayabilmesini sağlar (43). Çocukla anne arasında sorunsuz bir iletişimin temelinde öncelikle kendini çocuğun yerine koyarak yani empati kurarak durumu değerlendirmek, çocuğun anne-babadan ayrı ve farklı hissedip düşünebileceğini kabul edebilmek, onun gelişim süreci içinde bazı davranış ve duyguları olabileceğini bilmek ve bunları geçici olarak kabul etmek gerekmektedir. Çocuğun toplumsal gelişmesi sürecinde geliştirdiği kişilik anne-baba, kardeşler, öğretmenler ve evde yaşayan kişilerle yakından ilişkilidir (44). Cotton'un okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin, çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili yaptığı araştırmaya göre, çocuğuna cevap vermeye hevesli, cezalandırmayan ve otoriter olmayan annelerin çocuklarının, duygusal ve bilişsel empati seviyelerinin, cezalandıran annelerden daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (7). Çocuklar, bağımsızlık, girişkenlik, empati ve özgüveni aynı anda duyabilme kapasitelerinde gelişmektedir (45). Ailelerin uyguladığı disiplin ile çocukların prososyal (gönüllü yardım etme, destek verme) davranışları ilişkili görülmüştür. Mantıklı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının daha empatik, daha empatik çocukların da daha çok prososyal davranışlar gösterdikleri görülmüştür. Ayrıca baskıcı

disiplin uygulamayan aileler ile çocukları arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur (41). Anne-babalarının tutumu demokratik olan çocukların, ilgisiz ve otoriter anne-baba tutumuna sahip olan çocuklara göre empatik eğilim düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (39). Çocuk yetiştirirken çocuğunu, kendisini acı duyan birinin yerine koyması için cesaretlendiren disiplin tekniğini uygulayan anne-babaların, baskıcı disiplin uygulayan anne-babalara oranla başkalarını daha çok düşünen çocuklara sahip olduğu (46) ve bu tür disiplin uygulanan çocukların empati düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur (41). Alan yazınında çocukların empatik becerileri ile, yetişkinlerin sahip oldukları empatik ilgi ve anne-baba tutumları arasında ilişki olduğunu gösteren çalışmalar da vardır. Kostner ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, meraklarına ve sorularına, anne ve babalarından karşılık bulan çocukların, yetişkin olduklarında bu tür ortamda yetişmeyen çocuklara oranla daha çok empatik ilgiye sahip oldukları belirtilmektedir (47). Annelerin empatik yapıları ile çocukların empatik duygusal cevapları arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (48). Ayrıca annenin empatik becerisi ile çocuğun empatik becerisi arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu araştırmaya göre çocuğa bakan kişinin tutumlarının, empati gelişimini etkilediği ifade edilir (49). Çocuğa bakan kişinin empatik davranışlara sahip olması, çocuğun da daha fazla empatik olmasına neden olmaktadır. Ayrıca ailenin kullandığı disiplin tekniği de çocukta empatinin gelişimini etkileyen bir faktördür. Baskıcı disiplin uygulamayan ailelerin çocuklarının empati gelişimi daha olumlu olmaktadır (2). Yapılan başka bir araştırmada ise öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumları ile öğrencilerin empatik becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (29).

5. Öneriler

Çocukların empatik becerilerinin desteklenmesi, sağlıklı iletişim kurabilen ve kendini doğru ifade edebilen bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayacaktır. Buna göre araştırmadan elde edilmiş olan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki maddeler önerilmektedir;

1- Okulöncesi dönemden itibaren ilköğretimde ve ortaöğretimde empatik becerilerin kazandırılmasına önem verilerek bu becerilerin geliştirilmesi için rehberlik uygulamalarında ve ders programlarında çeşitli etkinliklere yer verilebilir.

2- İlköğretim ve ortaöğretim okullarında rehberlik servisi tarafından öğrencilerin empatik beceri düzeyleri tespit edilebilir ve empatik beceri düzeyi düşük olan öğrenciler için özel çalışmalar yapılabilir.

3- Sınıf ve sınıf rehber öğretmenlerine, öğrencilerin empatik becerilerini geliştirebilmelerine yönelik eğitim seminerleri verilebilir. Seminerler sonrasında öğretmenler, sınıflarında empatik beceri etkinlikleri uygulayabilirler.

4- Empatik beceri düzeyi düşük olan öğrencilerin aileleri ile işbirliği yapılabilir ve empatik beceri konusunda anne-baba eğitim seminerleri verilebilir.

6. Kaynaklar

1. Rogers, C. R. (1975). Empatik olmak değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. (İngilizce'den Çeviren: F. Akkoyun). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16, 1.
2. Yılmaz, A.Y. (2003). Empati Eğitim Programının İlköğretim Öğrencilerinin Empatik Becerilerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. Bozkurt, E. (2006). Bireylerin iletişim sorunları ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi. 04.09.2006 tarihinde www.sosyalhizmetuzmani.org adresinden alınmıştır.
4. Temur, B. (2006). Empatiyi öğretmek. 08.10.2006 tarihinde www.minikeller.com adresinden alınmıştır.
5. Feshbach, N.D. (1990). Parental empathy and child adjustment maladjustment. in empathy and its development. N. Eisenberg and J. Strayer (Editors). (p.271). Cambridge: Cambridge University Press.
6. Zahn-Waxler, C., Radke-Yarrow, M. & King, R. A. (1979). Child rearing and children's prosocial initiations toward victims of distress. *Child Development*, 50.
7. Cotton, K. (2001). Developing empathy in children and youth. 04.09.2006 tarihinde www.nwrel.org adresinden alınmıştır.
8. Alkaya, A. ve Esin, A. (2005). Soru yanıtlamama nedenleri ve etkileri. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 18, 4.
9. Tan, Steinbach ve Kumar. (2004). Veri madenciliğine giriş. 23.12.2007 tarihinde <http://www.bilmuh.gyte.edu.tr> adresinden alınmıştır.
10. Oğuzlar, A. (2001). Alan araştırmalarında kayıp değer problemi ve çözüm önerileri. 23.12.2007 tarihinde <http://idari.cu.edu.tr/sempozyum/bil51.htm> adresinden alınmıştır.
11. Bryant, B. (1982). An Index Of Empathy For Children And Adolescents. *Child Development*, 53.
12. Polat, S. (1986). Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
13. Kuzgun, Y. (1972). Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
14. Öner, N. (1997). Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
15. Hoffman, M. L. (1977). Sex differences in empathy and related behaviours. *Psychological Bulletin*, 84.
16. Kalliopuska, M. (1983). Relationship between moral judgment and empathy. *Psychological Reports*, 53.
17. Kalliopuska, M. (1991). Empathy among children in music. *Perceptual and Motor Skills*, 72.
18. Aydın, A. (1996). Empatik Becerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
19. Roberts, W. & Strayer, J. (1996). Empathy emotional expressiveness and prosocial behavior. *Child Development*, 67.

20. Karakaya, D. A. (2001). Akdeniz Üniversitesi'ndeki Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Becerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
21. Uygun, E. (2006). Psikiyatri Servisinde Çalışan Hemşirelerin Empati Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
22. Rehber, E. (2007). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
23. Davis, M. (1996). *Empathy: A Social Psychological Approach*. Colorado: Westview Press.
24. Tanrıdağ, Ş. R. (1992). Ankara'daki Ruh Sağlığı Hizmetlerinde Çalışan Personelin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
25. Köseoğlu, S. M. (1994). Psikolojik Danışmaların Empatik Becerilerinin ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
26. Köksal, A. (1997). Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Empatik Becerilerinin ve Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
27. Akın, Y. (2002). Altı Yaş Grubu Çocuklarında Başkasının Bakış Açısını Alma Yetisi Üzerinde Eğitici Drama Programının Ve Aile Tutumlarının Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
28. Vatansever, M. (2002). Farklı Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okullara Girişte ve Bitirirken Sahip Oldukları İletişim Becerilerinin Belirlenip Kıyaslanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
29. Dilekmen, M. H. (2005). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
30. Dereboy, Ç., Harlak, H., Gürel, S., Gemalmaz, A. ve Eskin, M. (2005). Tıp eğitiminde eşduyumu öğretmek. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16, 2.
31. Mete, B. (2005). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Empatik Becerileri İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
32. Gander, M. J. & Gardner, H. W. (1995). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Yay. Haz. B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
33. Köksal, A. (2000). Çocuklarda Empatinin Gelişmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 66.
34. Uslu, R., Öztop, D., Özcan, Ö., Yılmaz, S., Berberoğlu, M., Adıyaman, P., ve diğerleri. (2007). Erkek yalancı hermafrodit olguların yetiştirildikleri cinsiyetle ilişkili biyopsikososyal değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18. 16.08.2007 tarihinde www.turkpsikiyatri.com adresinden alınmıştır.
35. Sümer, N. (2007). Orta çocukluk döneminde bağlanma ve ebeveyn tutumları. 16.08.2007 tarihinde www.psy.metu.edu.tr adresinden alınmıştır.

36. Cerit, T. (2007). Ergenlerin Aile İlişkilerini Algılamalarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
37. Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisine ilişkin bir araştırma. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3, 1.
38. Alisinanoğlu, F. ve Ulutaş, İ. (2000). Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 145.
39. Ceyhan, A.A. (1993). Ana-Babaların Empatik Eğilim Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
40. Akkuş, Z. (2005). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Özsaygı Ve Denetim Odağı İle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
41. Krevans, J. & Gibbs, J.C. (1996). Parents use of inductive discipline: relations to childrens empathy and prosocial behavior. *Child Development*, 67.
42. Strayer, J. & Roberts, V. (2004). Children's Anger Emotional Expressiveness and Empathy. *Social Development*, 13.
43. Geçtan, E. (1993). Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. İstanbul: Remzi Kitabevi.
44. Navaro, L. (2001). Beni Duyuyor Musun? İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
45. Hohmann, M. & Weikart, D. (2000). Küçük Çocukların Eğitimi. İngilizceden Çeviren: S. S. Kohen ve Ü. Ögüt. İstanbul: Hisar Eğitim Vakfı Yayınları.
46. Barnett, M.A. (1990). Empathy and related responses in children. In empathy and its development. N. Eisenberg ve J. Strayer (Eds). (p. 146). Cambridge: Cambridge University Press.
47. Kostner, R., Weinberger, J. & Franz, C. (1990). The family origins of empathic concern: a 26-year longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58.
48. Eisenberg, N. (1992). The relations of maternal practices and characteristics to children's vicarious emotional responsiveness. *Child Development*, 63.
49. Trommsdorf, G. (1991). Childrearing and Children's Empathy. *Perceptual and Motor Skills*, 72.

EXTENDED ABSTRACT

Effects of gender, of birth order, of parental educational status and of the perceived income level on empathic skill levels and the relation between the empathic skill and parental attitudes of elementary school fourth grade students are studied in the research.

Empathic skill levels of people hold an important place in the quality of communication process. The empathic skill, which helps to understand feelings and thoughts of the other person before him, is considered to be an important part of the general

communication skill. Empathy is the process of correctly understanding the feelings and thoughts of the other person by putting oneself in place of the other one and conveying of this condition to the other person (Rogers 1975). Persons without empathic skill may misunderstand and hurt each other during their communications. Same thing applies for children as well. A child with low empathic skill may face difficulties in understanding his friends, his family and his teachers and this may cause his exclusion by his social circle (Yılmaz 2003). Most of the skills which the elementary school students will be made to gain consist of communication skills (Bozkurt 2006).

Many mental and behavioural problems experienced in childhood may be identified at an early stage and intervention may become easier by means of empathising. Because, children may express the troubles they experience generally by their behaviours and attitudes (Temur 2006). Thus, parents who empathises the behaviours and attitudes of their children may detect the troubles of their children earlier.

In this research, the work was carried out with fourth grade students at elementary education level which is indicated to be the childhood stage. There is no doubt that the outcomes of the relations and interactions of children at this stage with their parents in the course of their personal development would provide important information and educational contributions.

The sampling of the research consists of students who attend the fourth grade of elementary education who were included in the scope of the research from three public elementary schools in Ankara province. The schools were randomly determined which were taken as sampling from among the public elementary schools in Ankara province during the 2006-2007 educational year. The research was conducted with 417 students in total, 197 of them being girls and 220 boys. Directives of the scales were explained for students and personal explanations were made as well whenever required. Data collection tools were filled in by the students themselves.

Personal Information Form, Empathy Scale for Children (Bryant 1982) and Parental Attitude Scale (Polat 1986) were used in the research.

The collected data were analysed by using SPSS package program. The t Test was used for independent samples when comparing the empathy points based on gender. The Kruskal-Wallis H Test was used when comparing the empathy points based on birth order, educational status of mother, educational status of father and the perceived income level. The Mann-Whitney U Test was used in order to identify the source of the difference in the Kruskal-Wallis H Tests which turned out to be significant. And the Pearson Correlation Coefficient was used to calculate correlations between Empathy Points and Parental Attitude Points.

Empathic skill levels of girl students were found to be higher compared to boy students as an outcome of the research. No significant difference was found between the birth order and the empathic skill level. Accordingly, the empathic skill levels do

not change depending on the birth order of the students. The group with the lowest empathic skill points based on mother's educational status in the research was that of the students whose mothers were illiterate, and the group with the highest empathic skill points was that of the students whose mothers were graduates of higher school or university. Accordingly, empathy points of students differ according to educational status of their mothers. However no significant difference was discovered between father's educational status and empathic skill points. It is observed that there is a significant difference between empathic skill points according to the income level. The group with the lowest empathic skill points based on income level was that of the students who perceived themselves as being in the lowest income level, and the group with the highest empathic skill points was that of the students who perceive themselves as being in the middle income level. When relations between empathic skill level and parental behaviours were examined, all relations were found to be negative, being at low level and being significant.

In certain other researches as well, it was discovered that strong relations exist between the child raising method of the parents and the empathy of the child (Hoffman 1977; Zahn-Waxler and et al. 1979; Ceyhan 1993; Krevans and Gibbs 1996; Cotton 2001; Strayer and Roberts 2004). In a research of Krevans and Gibbs (1996), empathy levels of children of families who practise an oppressive discipline were found to be low. On the other hand, Hoffman (1977) claimed that empathic skills would develop in children when children who born with a certain capacity are raised adequately. Furthermore, emotional and cognitive empathy levels of children of non-authoritarian mothers were found to be higher compared to those of punitive mothers (Cotton 2001). Kohut emphasises importance of mother's empathic skills in child upbringing and indicates that lack of empathy in responses of the mother would affect meeting the needs of the baby. Being the parents empathic or not also has a considerable impact on development of empathic skills of children. Empathic skill levels of children of families with low empathic skills are also reportedly low (Akt: Feshbach 1990). Yet in another research, no significant relation was found between parental behaviour perceived by students and the empathic skills of the students (Dilekmen 2005).